

nam pripoveduje g. pisatelj, kako mu je prišlo na misli pisati tolminsko zgodovino. Že v prvih razredih svojega gimnazijalnega učenja se je počel baviti z zgodovino svoje ožje domovine ter spisovati zgodovino Tolminskega. Ali kolikor je on sam v znanosti napredoval, tako je ob enem videl, kako nepopolno je delo njegovo. Zato jo je vedno popolnjeval in predeloval, tako da je pričujoča knjiga že peti izdelek istega predmeta. Tistemu, ki bi se čudil, da si je g. pisatelj odbral baš Tolminsko za predmet svojega zanimljivega opisovanja, odgovarja tako: „Ta deželica je okoli in okoli s prirodnimi mejami tako obdana, da se je morala že od nekdaj smatrati kot za se samostojna, lepo zaokrožena celota. In zares, odkar se nam začne zgodovina teh krajev jasni, prikazuje se nam Tolminsko (z Idrijo, Oslico in Davčo vred) pod oglejskimi patrijarhi, goriškimi grofi in avstrijskimi vladarji vedno kot za se odločeno okrožje z lastnimi glavarji. Da, še celo do leta 1848. se lahko trdi, da je bilo Tolminsko posebna deželica med drugimi avstrijskimi pokrajinami. — Tudi glede cerkvene uprave bilo je Tolminsko ločeno od ostalega Goriškega, ker je spadalo še do novejšega časa pod čedadski kapitelj, kateri je je vedno smatral kot svojo dragoceno lastnino na avstrijskih tleh. — Natorno je torej, da se je začelo na Tolminskem različno življenje z lastnimi navadami in značajnimi svojstvi. Zato je opravičena trditev, da ima Tolminsko svojo posebno zgodovino, ki je vredna, da se marljivo zbira in skrbno preiskuje, ter sedanjemu in bodočemu svetu spisuje v prijetno zabavo, še bolj pa v pouk in živ vzgled.“ — Za danes samo svoje čitatelje opozarjamo na to zanimljivo delo, priobčnjoči jim njegovo vsebino, ki je ta: I. Tolminsko pred začetkom patrijarške oblasti. A. Najstarejše zgodovinske vesti do prihoda Slovencev (str. 5). B. Od prihoda Slovencev do začetka patrijarške oblasti (str. 15). — II. Tolminsko v srednjem veku. A. Tolminsko pod oglejskimi patrijarhi (str. 27.); B. Tolminsko pod Čedadom in goriškimi grofi (str. 48.); C. Kulturno življenje v srednjem veku (str. 63.) — III. Tolminsko pod Avstrijo do francoskih vojen (str. 83). — IV. Kulturne razmere na Tolminskem od XVI. do XVII. stoletja (str. 131). — V. Od francoskih vojen do l. 1880. (str. 185 do 215). Dalje obseza knjiga „Dostavke in pojasnila (str. 216–253), t. j. izvirne listine in izpiske iz važnejših dokumentov, nahajajočih se v grofovskem arhivu v Tolminu ter v kapiteljskem arhivu v Čedadu. Na str. 254. začenja se „Prirodnoznanstveni opis Tolminskega“, ki je razdeljen na A. Splošni pregled; B. Gore (str. 257); C. Doline (str. 281); D. Vodovje (str. 283) in E. Geologijo (str. 291.) Pridejano je znanstveno „Kazalo osebnih in krajnih imen“ ter „Važneje pomote“. — Že ta vsebina sama na sebi priporoča knjigo; a priporoča jo še bolj ime pisatelja profesorja Rutarja, ki je vsemu svetu slovenskemu dober in drag znanec po prezanimljivih in korenitih zgodovinskih studijah, priobčenih zadnja leta po „Zvonu“, „Soči“, „Edinosti“, „Slovenskem Narodu“ in po Letopisu „Matice Slovenske“. Hvalo smo dolžni tudi č. g. županu tolminskemu Josipu Devetaku, da je knjigo založil ter tako pomagal slovstvo naše obogatiti z dragocenim znanstvenim in domoljubnim delom.

Rokovnjači, historičen roman. Spisala Josip Jurčič in Janko Kersnik. Ponatis iz „Ljubljanskega Zvona“. V Ljubljani 1882, 8°, 133 str. Natisnila „Narodna Tiskarna“. Cena 50 kr., prodaje J. Giontini v Ljubljani. — Dolžni smo

povedati, zakaj smo ta roman iz svojega lista ponatisnili. Stvar je ta: Ko so nam lani pošle „Ljublj. Zvona“ prve tri številke, ukazal je Jurčič iz njih ponatisniti svoje „Rokovnjače“, da bi novi, a prepozni naročniki vsaj to zgodovinsko povest vso dobili v roke. Iz istega uzroka smo po smrti Jurčičevi nadaljevali ponatiskovanje. Dostavljamo še, da je prvih enajst poglavij (do 54. str.) spisal Jos. Jurčič, a ostalih trinajst Janko Kersnik.

„Matica Slovenska“ imela je svoj občni zbor za leto 1881 (!) dne 14. junija t. l. v Ljubljani. Iz obširnega obravnavanja priobčujemo tu najimenitnejše točke. Računski sklep za l. 1881. nam kaže, da ima Matica imovine 44.006 gld. 52 kr. v gotovini in 9760 gld. v obligacijah. Po proračunu ostaje 3103 gld. 20 kr. za izdavanje knjig leta 1882. Veliko se je tudi govorilo o preosnovi društvenih pravil ter konečno ukrenilo, naj odbor še jeden pot o tej stvari ukrepa ter svoje nasvete prihodnjemu občnemu zboru predlaga. V odbor so bili izvoljeni gg. M. Pleteršnik, Fr. Erjavec, Fr. Levec, dr. Jarn. Zupanec, Ivan Vilhar, V. Zupančič, Fr. Wiesthaler, And. Senekovič, Fr. Hubad, Fr. Šuklje, A. Kržič, And. Marušič, dr. A. Jarec, L. Robič, Mih. Žolgar, J. Majciger, S. Gregorčič. Razen teh sedé zdaj v odboru še gg. Peter Grasselli, K. Klun, Jos. Marn, And. Praprotnik, Fel. Stegnar, I. Tomšič, I. Vavrč, M. Vodusek, Matej Cigale, And. Einspieler, Jurij Grabrijan, dr. A. Jeglič, Fr. Kosar, dr. J. Poklukar, Božidar Raič, L. Svetec, dr. Jurij Šterbenec, K. Šavnik, I. Šolar, Jos. Šuman, dr. I. Šust, dr. Jos. Tonkli in Vilj. Urbas.

Odbor za Jurčičev spomenik je imel 24. t. m. sejo, v kateri je ukrenil: 1. drugi zvezek Jurčičevih zbranih spisov dati takoj v tiskarno; 2. vzdati letos 15. avgusta v pisateljevi rojstveni hiši na Muljavi spominsko ploščo in 3. v ta namen prirediti na Muljavi in v Zatičini primerno narodno slavnost ter povabiti narodna (osobito ljubljanska) društva, da se udeležé tega narodnega praznika. Spominsko ploščo bode izdelal g. V. Čamernik. V slavnostni odbor so izvoljeni gg. dr. Dolenc, dr. Starč, H. Turek in Fr. Levec.

Gregorčičeve „Poezije“. „Slovenski Gospodar“ in za njim drugi listi slovenski poročajo, da je prevzvišeni ljubljanski vladika g. Janez Kriz. dr. Pogačar slovenskemu pesniku g. vikarju S. Gregorčiču pisal pismo, v katerem mu lepo čestita zaradi njegovih krasnih „Poezij“. V pismu tudi izreka željo, da bi pesnika rad osobno poznal. Dozdaj so že vsi večji slovenski listi govorili o Gregorčičevih „Poezijah“ in vsi so — razen jednega — polni hvale! A kakor se nekdanj krivoverci v slovenskem narodu niso mogli ukoreniniti, tako smo preverjeni, da tudi ti „protestantje“ v slovenskem pesništvu ostanejo brez — občine in brez pastirja! Tudi „Novice“ (l. 23) so prinesle o njih prav lepo razpravo in v praškem „Svetožoru“ (l. 23) jih Jos. Penížek svojim českim rojakom toplo priporoča; najbolj so mu po volji pesni „Soči“, „V pepelnični noči“ in „Na sveti večer“. Zadnjo pesen je v „Svetožoru“ g. Penížek tudi na česki jezik preložil. Glasbeni direktor g. A. Nedvč je že jedno uglasbil in sicer: „Vojaci na poti“. Kakor čujemo, misli še nekaj drugih uglasbiti.

G. Ivan Lapajne, šolski ravnatelj na Krškem, vabi na naročno „Praktične metodike“, v kateri misli slovenskim učiteljem podati navodilo za poučevanje v vseh predmetih ljudske šole. Knjiga, okolo 130 str. obsežna, stala bode 80 kr.